

692

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA¹⁾

z dnia 20 kwietnia 2005 r.

w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w publicznych zakładach opieki zdrowotnej

Na podstawie art. 82 § 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 i Nr 58, poz. 542 oraz z 2003 r. Nr 137, poz. 1304 i Nr 223, poz. 2217) zarządza się, co następuje:

§ 1. Organem odpowiedzialnym za kierowanie nieletnich do publicznych zakładów opieki zdrowotnej jest sąd rejonowy, wydział rodzinny i nieletnich wydający orzeczenie o umieszczeniu w zakładzie, zwany dalej „sądem”.

§ 2. 1. Sąd kieruje nieletnich do:

- 1) publicznych zakładów psychiatrycznej opieki zdrowotnej dysponujących warunkami:
 - a) maksymalnego zabezpieczenia, określonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia,
 - b) wzmocnionego zabezpieczenia, określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia,
- 2) publicznych zakładów leczenia odwykowego dysponujących warunkami wzmocnionego zabezpieczenia, określonych w załączniku nr 3 do rozporządzenia,
- 3) innych publicznych zakładów opieki zdrowotnej sprawujących opiekę medyczną nad osobami z upośledzeniem umysłowym, chorobą psychiczną bądź z innymi zakłóceniami czynności psychicznych, w tym uzależnionych od alkoholu albo substancji psychoaktywnych,
- 4) innych publicznych zakładów opieki zdrowotnej dla chorych przewlekłe, zakaźnie albo na chorobę wymagającą specjalistycznych zabiegów lub procedur

— zwanych dalej „zakładami”.

2. Do zakładu sąd przesyła odpis prawomocnego postanowienia wraz z opinią wydaną w trybie art. 25 lub art. 25a ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.

3. Nieletniego umieszcza się w zakładzie właściwym ze względu na jego miejsce zamieszkania lub pobytu, a jeśli to jest niemożliwe, w zakładzie położonym najbliżej miejsca jego zamieszkania lub pobytu, zgodnie z ustalonymi obszarami działania tych zakładów.

§ 3. 1. Do zakładu psychiatrycznej opieki zdrowotnej dysponującego warunkami wzmocnionego zabezpieczenia kieruje się nieletniego z zaburzeniami psychicznymi.

2. Do zakładu leczenia odwykowego dysponującego warunkami wzmocnionego zabezpieczenia kieruje się nieletniego uzależnionego od alkoholu lub substancji psychoaktywnych.

§ 4. Do zakładu psychiatrycznej opieki zdrowotnej dysponującego warunkami maksymalnego zabezpieczenia kieruje się nieletniego z zaburzeniami psychicznymi, jeżeli:

- 1) powtarzające się zachowania zagrażające życiu lub zdrowiu innych osób lub powodujące niszczenie mienia nie będą mogły być opanowane w zakładzie dysponującym warunkami wzmocnionego zabezpieczenia;
- 2) niemożliwe jest zapobieżenie samowolnemu oddaleniu nieletniego z zakładu dysponującego warunkami wzmocnionego zabezpieczenia, a nieletni może stwarzać znaczne zagrożenie poza zakładem.

§ 5. Kierując nieletniego do zakładu psychiatrycznej opieki zdrowotnej, sąd w szczególności bierze pod uwagę:

- 1) rodzaj czynów zabronionych, których dopuścił się nieletni w przeszłości;
- 2) rodzaj, częstość i skutki zachowań agresywnych lub ucieczkowych w przeszłości;
- 3) aktualny stan zdrowia, w tym stan psychiczny i somatyczny;
- 4) uzależnienie od alkoholu lub substancji psychoaktywnych;
- 5) związek pomiędzy zaburzeniami psychicznymi a zachowaniami niebezpiecznymi;
- 6) ogólną sprawność fizyczną;
- 7) szczególne wskazania do postępowania leczniczego i rehabilitacyjnego;
- 8) przebieg i wyniki dotychczasowego leczenia i rehabilitacji.

§ 6. 1. Przed umieszczeniem nieletniego w zakładzie, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 i 2, sąd może zwrócić się do Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie, zwanego dalej „Instytutem”, o wskazanie właściwego zakładu. W tym celu sąd przesyła In-

¹⁾ Minister Zdrowia kieruje działem administracji rządowej — zdrowie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia (Dz. U. Nr 134, poz. 1439).

stytutowi orzeczenie o zastosowaniu środka leczniczego wraz ze zgromadzoną w sprawie dokumentacją lekarską.

2. Wskazując właściwy zakład, Instytut bierze w szczególności pod uwagę okoliczności, o których mowa w § 5.

3. Instytut wskazuje sądowi właściwy zakład w terminie 14 dni od dnia otrzymania dokumentów, o których mowa w ust. 1.

4. Po wydaniu opinii Instytut niezwłocznie zwraca sądowi otrzymaną dokumentację.

§ 7. Do zakładu, do którego sąd skierował nieletniego z powodu zaburzeń psychicznych, upośledzenia umysłowego, choroby psychicznej, uzależnienia od alkoholu lub substancji psychoaktywnych, przewóz zapewnia na polecenie sądu właściwy zakład, w którym ma być wykonywany środek leczniczy.

§ 8. Zakład po przyjęciu nieletniego jest obowiązany do:

- 1) niezwłocznego powiadomienia sądu o przyjęciu nieletniego do zakładu;
- 2) powiadomienia rodziców lub opiekuna nieletniego oraz prokuratora o przyjęciu nieletniego do zakładu;
- 3) zapoznania nieletniego z zakresem jego praw i obowiązków.

§ 9. Przy przyjęciu do zakładu wymienionego w § 2 ust. 1 pkt 1—3 nieletni poddawany jest badaniu psychiatrycznemu, internistycznemu i neurologicznemu.

§ 10. 1. W przypadku wystąpienia u nieletniego przyjmowanego lub przebywającego już w zakładach, wymienionych w § 2 ust. 1 pkt 1—3, zaburzeń pourazowych, powypadkowych lub innych chorób, lekarz kieruje nieletniego niezwłocznie do zakładu opieki zdrowotnej, wymienionego w § 2 ust. 1 pkt 4.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, zakład, w którym nieletni przebywa, niezwłocznie powiadamia sąd, rodziców lub opiekuna nieletniego oraz prokuratora o konieczności przeniesienia nieletniego.

3. Sposób przewozu nieletniego do innego publicznego zakładu opieki zdrowotnej określa lekarz kierujący, o którym mowa w ust. 1.

§ 11. 1. W ramach postępowania leczniczego lub rehabilitacyjnego jest możliwe przenoszenie nieletniego na podstawie orzeczenia sądu do innego zakładu dysponującego odpowiednimi zabezpieczeniami oraz odpowiednimi możliwościami leczniczymi, rehabilitacyjnymi.

2. Z wnioskiem o przeniesienie, o którym mowa w ust. 1, występuje do właściwego sądu kierownik zakładu, w którym nieletni przebywa. We wniosku należy podać powody uzasadniające konieczność przenie-

sienia nieletniego do innego zakładu, dołączyć kopie orzeczenia sądu o umieszczeniu w zakładzie i opinie, o których mowa w § 2 ust. 2, oraz ewentualnie inne opinie specjalistyczne, o których mowa w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.

3. O przeniesienie do innego zakładu może wystąpić również nieletni, rodzice lub opiekun nieletniego oraz prokurator. W takich przypadkach zakład, w którym przebywa nieletni, przesyła sądowi wniosek oraz dokumentację, o której mowa w ust. 2, wraz z opinią kierownika zakładu.

§ 12. Rozpoznając wniosek o przeniesienie nieletniego, sąd może zwrócić się do Instytutu o wskazanie odpowiedniego zakładu. W tym celu sąd przesyła Instytutowi dokumentację, o której mowa w § 11 ust. 2.

§ 13. 1. Instytut wskazuje sądowi zakład, do którego można przenieść nieletniego, w terminie 14 dni od dnia otrzymania dokumentacji, o której mowa w § 11 ust. 2. Wskazanie zawiera uzasadnienie.

2. Po wskazaniu zakładu, o którym mowa w ust. 1, Instytut niezwłocznie zwraca sądowi otrzymaną dokumentację.

§ 14. Przewóz nieletniego do innego zakładu wymienionego w § 2 ust. 1, na podstawie orzeczenia sądu, zapewnia zakład wnioskujący przeniesienie.

§ 15. 1. Zakład powiadamia sąd, nie rzadziej niż co 6 miesięcy, o stanie zdrowia nieletniego i postępkach w leczeniu, rehabilitacji oraz jest obowiązany do niezwłocznego powiadomienia sądu o ustaniu przyczyny pobytu nieletniego w zakładzie.

2. Zakład niezwłocznie powiadamia policję oraz sąd o samowolnym oddaleniu się nieletniego z zakładu oraz o dokonaniu przez niego czynu zabronionego.

3. Zwolnienie nieletniego z zakładu następuje na podstawie prawomocnego postanowienia sądu, chyba że wykonywanie środka leczniczego ustaje z mocy prawa.

§ 16. Bezpieczeństwo i właściwe warunki pobytu nieletnich w zakładach dysponujących warunkami wzmocnionego zabezpieczenia zapewnia się przez:

- 1) stały nadzór nad nieletnimi przebywającymi w zakładzie;
- 2) posiadanie drzwi i okien wyposażonych w urządzenia uniemożliwiające nieletnim samowolne oddalenie się z zakładu;
- 3) wyposażenie w:
 - a) system telewizji wewnętrznej umożliwiający obserwację drzwi wejściowych, okien zewnętrznych, sal ogólnych, izolatek oraz korytarzy,
 - b) elektroniczny system sygnalizujący niekontrolowane otwarcie drzwi i okien;

- 4) bezpośredni dostęp do ogrodzonego terenu rekreacyjnego;
- 5) zatrudnienie personelu pracującego z nieletnimi w liczbie co najmniej dwukrotnie większej niż pojemność zakładu (liczba łóżek w zakładzie);
- 6) odpowiednie warunki do realizacji obowiązku szkolnego.

§ 17. Bezpieczeństwo i właściwe warunki pobytu nieletnich w zakładach dysponujących warunkami maksymalnego zabezpieczenia zapewnia się przez spełnienie wymagań określonych w § 16, a ponadto:

- 1) wyposażenie personelu w system elektronicznych urządzeń alarmowych sygnalizujących zagrożenie ze strony pacjentów;
- 2) otoczenie zakładu oświetlonym, nadzorowanym za pośrednictwem telewizji wewnętrznej gładkim murem o wysokości co najmniej 5,5 m lub innymi zabezpieczeniami o porównywalnej skuteczności, uniemożliwiającymi samowolne oddalenie umieszczonego nieletniego;
- 3) zatrudnienie personelu pracującego z nieletnimi w liczbie co najmniej trzykrotnie większej niż pojemność zakładu (liczba łóżek w zakładzie), w tym personelu sprawującego ochronę nad nieletnimi w liczbie nie mniejszej niż dwie trzecie pojemności zakładu.

§ 18. Nieletni przebywający w zakładzie jest objęty zaplanowanym i zindywidualizowanym postępowaniem leczniczym, rehabilitacyjnym, mającym na celu poprawę stanu zdrowia i zachowania w stopniu umożliwiającym powrót do życia w społeczeństwie i dalsze leczenie w warunkach poza takim zakładem.

§ 19. 1. Zajęcia rehabilitacyjne organizuje się w zakładzie realizującym środek leczniczy, zgodnie z przepisami o organizowaniu zajęć rehabilitacyjnych w szpitalach psychiatrycznych.

2. Zindywidualizowane postępowanie diagnostyczne, lecznicze i rehabilitacyjne w przypadku nieletnich uzależnionych od alkoholu lub substancji psychoaktywnych, obejmuje w szczególności:

- 1) diagnostykę zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania związanych z używaniem alkoholu lub substancji psychoaktywnych;
- 2) leczenie szkód zdrowotnych spowodowanych używaniem alkoholu lub substancji psychoaktywnych;
- 3) indywidualną i grupową psychoterapię osób uzależnionych;
- 4) działania konsultacyjno-edukacyjne dla osób uzależnionych i ich rodzin.

3. Wobec nieletnich realizowany jest obowiązek szkolny zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2781 oraz z 2005 r. Nr 17, poz. 141).

§ 20. 1. Nieletni przebywający w zakładzie ma prawo do:

- 1) właściwej opieki i warunków pobytu i leczenia zapewniających higienę, bezpieczeństwo, ochronę przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej oraz ochronę i poszanowanie jego godności osobistej;
- 2) świadczeń zdrowotnych, opieki psychologicznej i socjalnej;
- 3) wykonywania praktyk i korzystania z usług religijnych;
- 4) ochrony i utrzymania więzi rodzinnych;
- 5) wysyłania i otrzymywania korespondencji oraz niekontrolowanych rozmów telefonicznych;
- 6) poszanowania prywatności z ograniczeniami wynikającymi ze specyfiki zakładu;
- 7) uczestniczenia w życiu zakładu;
- 8) składania próśb, skarg, wniosków i odwołań do organu właściwego do ich rozpatrywania.

2. Korzystanie przez nieletnich z przysługujących im praw nie może naruszać praw innych osób i zakłócać ustalonego w zakładzie porządku.

§ 21. Nieletni przebywający w zakładzie jest obowiązany:

- 1) przestrzegać ustalonego w zakładzie regulaminu;
- 2) przestrzegać zasad współżycia społecznego;
- 3) przestrzegać zasad bezpieczeństwa na terenie zakładu;
- 4) stosować się do poleceń personelu;
- 5) poprawnie traktować inne osoby;
- 6) dbać o stan zdrowia i higienę osobistą;
- 7) dbać o kulturę osobistą i kulturę słowa;
- 8) sprzątać pomieszczenia, w których przebywa, i utrzymywać należyty porządek, chyba że aktualny stan zdrowia to uniemożliwia.

§ 22. Pobyt nieletniego w zakładzie dysponującym warunkami maksymalnego i wzmocnionego zabezpieczenia nie powinien trwać dłużej, niż jest to konieczne dla bezpieczeństwa nieletniego i jego otoczenia.

§ 23. Publiczne zakłady psychiatrycznej opieki zdrowotnej i publiczne zakłady leczenia odwykowego, wymienione w załącznikach nr 2 i 3 do rozporządzenia, dostosują warunki do przepisów niniejszego rozporządzenia w okresie 3 lat od dnia jego wejścia w życie.

§ 24. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Załączniki do rozporządzenia Ministra Zdrowia
z dnia 20 kwietnia 2005 r. (poz. 692)

Załącznik nr 1

PUBLICZNE ZAKŁADY PSYCHIATRYCZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ DYSPONUJĄCE WARUNKAMI
MAKSYMALNEGO ZABEZPIECZENIA

Publiczny Zakład Psychiatryczny dysponujący warunkami maksymalnego zabezpieczenia	Obszar działania	Liczba łóżek
Krajowy Ośrodek Psychiatrii Sądowej dla Nieletnich, Al. Legionów 11, 08-400 Garwolin	cały kraj	40

Załącznik nr 2

PUBLICZNE ZAKŁADY PSYCHIATRYCZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ DYSPONUJĄCE WARUNKAMI
WZMOCNIONEGO ZABEZPIECZENIA

Publiczny Zakład Psychiatryczny dysponujący warunkami wzmocnionego zabezpieczenia	Obszar działania	Liczba łóżek
1	2	3
Samodzielny Publiczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Pl. Brodowicza 1, 16-070 Choroszcz	województwa: 1) podlaskie; 2) lubelskie	20
Mazowieckie Centrum Neuropsychiatrii i Rehabilitacji Neuropsychiatrycznej dla Dzieci i Młodzieży w Zagórz koło Warszawy, 05-462 Wiązowna	województwo mazowieckie — powiaty: białobrzeski, garwoliński, grodziski, grójecki, kozienicki, legionowski, lipski, łosicki, miński, nowodworski, ostrowski, otwocki, piaseczyński, pruszkowski, przasnyski, przysuski, pułtuski, radomski, siedlecki, sochaczewski, sokołowski, szydłowiecki, miasto Warszawa, wołomiński, wyszkowski, węgrowski, zwoleński, żyrardowski	25
Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych, ul. Mickiewicza 1, 56-600 Lubiąż	województwa: 1) dolnośląskie; 2) wielkopolskie — powiaty: chodzieski, czarnkowsko-trzcianecki, gostyński, jarociński, krotoszyński, kępiński, ostrzeszowski, ostrowski, pilski, pleszewski, rawicki, wągrowiecki, złotowski	30
Samodzielny Publiczny Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych, ul. Poznańska 109, 66-300 Międzyrzecz	województwa: 1) lubuskie; 2) wielkopolskie — powiaty: kościański, wolsztyński, grodziski, leszczyński	30
Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych, ul. Skarszewska 7, 83-299 Starogard Gdański	województwa: 1) pomorskie; 2) kujawsko-pomorskie; 3) warmińsko-mazurskie	35

1	2	3
Szpital Psychiatryczny, ul. Gliwicka 5, 44-180 Toszek	województwa: 1) śląskie; 2) małopolskie; 3) podkarpackie	25
Samodzielny Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych, ul. Szpitalna 18, 48-140 Branice	województwa: 1) opolskie; 2) łódzkie — powiaty: bełchatowski, łaski, łęczycki, opoczyński, pabianicki, pajęczyński, piotrkowski, miasto Piotrków Trybunalski, radomszczański, sieradzki, tomaszowski, wieluński, wieruszowski, zduński; 3) świętokrzyskie	25
Samodzielny Publiczny Psychiatryczno- -Wielospecjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej, al. Walczaka 42, 66-400 Gorzów Wielkopolski	województwa: 1) zachodniopomorskie; 2) wielkopolskie — powiaty: międzychodzki, nowotomyski, obornicki, poznański, szamotulski, śremski, średzki	30
Wojewódzki Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej im. Profesora Eugeniusza Wilczkowskiego, ul. Zalesie 1, 09-500 Gostynin	województwa: 1) mazowieckie — powiaty: płocki, gostyniński, płoński, sierpecki, żuromiński, mławski, ciechanowski, sochaczewski, ostrołęcki, makowski, warszawski zachodni; 2) łódzkie — powiaty: kutnowski, łowicki, poddębicki, zgierski, skierniewicki, miasto Skierniewice, miasto Łódź, łódzki wschodni, rawski; 3) wielkopolskie — powiaty: koniński, kolski, gnieźnieński, słupecki, turecki, kaliski, wrześnieński	20

Załącznik nr 3

PUBLICZNE ZAKŁADY LECZNICTWA ODWYKOWEGO DYSPONUJĄCE WARUNKAMI
WZMOCNIONEGO ZABEZPIECZENIA

Publiczny Zakład Odwykowy dysponujący warunkami wzmocnionego zabezpieczenia	Obszar działania	Liczba łóżek
Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych, ul. Mickiewicza 1, 56-600 Lubiąż	cały kraj	30